

15.1.2009

Opetusministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

OPETUSMINISTERIÖN KULTTUURIPOLITIIKAN STRATEGIA

Suomen tietokirjailijat ry kiittää mahdollisuudesta antaa palautetta Opetusministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2020:een (lausuntoversio 27.10.2008). Kiitämme myös, että saimme lisäaikaa lausunnon antamiseen. Saimme tietää hieman ennen joulua, että ministeriö on pyytänyt palautetta eri tahoilta, ei kuitenkaan yhdistykseltämme. Toivomme, että voisimme tulevaisuudessa olla lausunnonantaja tällaisissa asioissa ilman, että sitä on erikseen pyydettävä.

Suomen tietokirjailijat ry edistää suomalaista tietokirjallisuutta, valvoo tietokirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja, tukee tietoteosten kirjoittajia sekä edistää jäsentensä ammattitaitoa ja -etiikkaa. Suomen tietokirjailijat ry on Suomen suurin kirjailijajärjestö. Se edustaa yli 2300 oppi- ja tietokirjailijaa. Sillä on myös yleishyödyllisiä tehtäviä.

Opetusministeriön kulttuuripolitiikan strategiaan sisältyy monia kannatettavia tavoitteita, kunhan niistä pidetään kiinni tai ne toteutetaan. Arvostamme strategialuonnoksessa esitettyjä sananvapauteen, mielipiteen vapauteen sekä taiteen ja tieteen vapauteen liittyviä lausumia.

Haluamme nostaa tässä palautteessa huomion kohteeksi oppi- ja tietokirjallisuuden aseman. Tieto- ja oppikirjallisuuden asema on opetusministeriön hallinnonalalla epäselvä, mikä näkyy esimerkiksi strategialuonnoksen sivulla 3 (kulttuuriset oikeudet). Tilanne vaatii mielestämme nopeita korjaavia toimenpiteitä.

Taustaksi:

- yli 80 prosenttia Suomessa ilmestyvästä kirjallisuudesta on tieto- ja oppikirjallisuutta
- myös tietokirjoittaminen on luovaa työtä
- vain pienempi osa tietokirjallisuudesta ja oppikirjallisuudesta on tieteellistä tutkimusta, tutkimuskirjallisuutta
- suomalaista tieto- ja oppikirjallisuutta tehdään vain Suomessa
- on tärkeää, että suomen kieli kehittyi tiedon, tutkimuksen ja opetuksen kielenä
- pienen kielialueen vuoksi tekijänoikeustulot ovat yleensä vähäiset tai olemattomat

15.1.2009

Strategialuonnoksessa kiinnitetään aivan oikein huomiota tiedon saatavuuteen. Tekijänoikeuskysymyksissä käydään tänä päivänä valitettavan polarisoitunutta keskustelua tekijänoikeuden haltijoiden ja käyttäjien välillä. Esimerkiksi kirjastoalan ja kirjankustantajien keskustelussa tieto- ja oppikirjailijoiden rooli ja asema jäävät usein keskustelun katveeseen.

Tekninen kehitys, digitalisoituminen sekä uudet jakelukanavat ovat luoneet suuria haasteita myös tekijänoikeudelle ja sen kehittämiseksi. Pidämme tärkeänä, että tekijöiden, tuottajien, kuluttajien ja suuren yleisön edut otetaan huomioon tasapuolisesti muistaen kuitenkin tekijänoikeuden peruslähtökohdat. Tekijänoikeus turvaa tekijöille mahdollisuuden saada korvauksen tekevästä työstä sekä toimii kannustimena luoda uutta, laadukasta sisältöä. Tästä sisällöstä hyötyvät sekä kustannusala että teosten käyttäjät.

Tekijänoikeuden peruslähtökohtaa, tekijän suojaa, ei saa tarpeettomasti rajoittaa. Tekijänoikeus turvaa taloudellisia ja sivistyksellisiä oikeuksia.

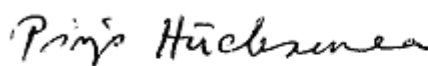
Tieto- ja oppikirjallisuus tarvitsevat nykyistä tasa-arvoisemman aseman opetusministeriön hallinnonalalla:

- kirjastoapurahajärjestelmässä (kirjastoapurahalautakunta)
- lainauskorvausjärjestelmässä (opetus- ja tutkimuskirjastot)
- yleisen kulttuurituen määrässä (tiedonjulkistamisen neuvottelukunta)
- kulttuuriviennin ja -tuonnin tukipolitiikassa (FILI)
- kirjoittajakoulutuksessa
- akateemisen tutkimuksen ja opetuksen järjestämisessä

Suomen tietokirjailijat ry manifestoi haluaan olla mukana yhdistyksenä ja jäsentensä kautta edistämässä opetusministeriön ajamia kulttuuripoliittisia tavoitteita.

Esitämme, että ministeriö ryhtyisi laatimaan tietokirjallisuuteen ja oppikirjallisuuteen liittyvää toimenpideohjelmää. Sen voisi laatia asetettava työryhmä, jossa olisi keskeisten tahojen edustus, tai pätevä alaa tunteva selvitysmies. Keskustelemme asiasta mielellämme lisää.

Helsingissä 15. päivänä tammikuuta 2009

Pirjo Hiidenmaa
puheenjohtaja

Jukka-Pekka Pietäinen
toiminnanjohtaja